

Демченко О.П. Упровадження європейських студій у підготовку майбутніх вихователів до роботи з потенційно обдарованими дітьми / О.П.Демченко // Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські Виміри Сталого Розвитку», 26 червня 2020. – К. : НУХТ, 2020 . – С.18-19.

Демченко О.П.

Демченко Е.П.

Demchenko O.P.

**УПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТУДІЙ
У ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ
ДО РОБОТИ З ПОТЕНЦІЙНО ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ**

**ВНЕДРЕНИЕ ЕВРОПЕЙСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ В
ПОДГОТОВКУ БУДУЩИХ ВОСПИТАТЕЛЕЙ К РАБОТЕ
С ПОТЕНЦИАЛЬНО ОДАРЕННЫМИ ДЕТЬМИ**

**INTRODUCTION OF EUROPEAN STUDIES IN THE PREPARATION
OF FUTURE EDUCATORS TO WORK WITH POTENTIALLY GIFTED
CHILDREN**

Анотація. Показано необхідність набуття майбутніми вихователями спеціальної компетентності для роботи із здібними й талановитими дітьми. Проаналізовано зарубіжний досвід щодо отримання студентами педагогічних спеціальностей знань і навичок, необхідних для організації такого напрямку професійної діяльності. Окреслено перспективи його впровадження у вітчизняній вищій освіті.

Ключові слова: обдарованість, творчість, обдаровані діти, підготовка педагогів до розвитку обдарованості дітей.

Аннотация. Показана необходимость приобретения будущими воспитателями специальной компетентности для работы с способными и талантливыми детьми. Проанализирован зарубежный опыт по получению студентами педагогических специальностей знаний и навыков, необходимых для организации такого направления профессиональной деятельности. Определены перспективы его внедрения в отечественном высшем образовании.

Ключевые слова: одаренность, творчество, одаренные дети, подготовка педагогов к развитию одаренности детей.

Abstract. The need for future educators to acquire special competence for working with capable and talented children is shown. The foreign experience in obtaining by students of pedagogical specialties the knowledge and skills necessary for organizing such a direction of professional activity is analyzed. The prospects for its implementation in the domestic higher education have been determined.

Key words: giftedness, creativity, gifted children, preparation of teachers for the development of gifted children.

Об'єктивною закономірністю і водночас напрямом підвищення якості вищої освіти є приведення її у відповідність до соціально-культурних стандартів співдружності розвинених країн Європи. Зокрема, в низці документів (Педагогічній Конституції Європи, Концепції європейської освіти у межах єдиного освітнього простору тощо) важливого значення надається вдосконаленню підготовки педагогів у цілому, до пошуку й розвитку здібних і талановитих дітей, зокрема. Парламентська асамблея Євросоюзу розробила «Рекомендації (1248) щодо розвитку освіти обдарованих і талановитих дітей» [8], в яких серед основних напрямів освітньої політики щодо роботи з обдарованими дітьми були визначені й такі, що пов'язані зі спеціальною підготовкою педагогів. Так, рекомендовано включати в програми підготовки педагогів вивчення стратегій ідентифікації обдарованих особистостей, сприяти поширенню інформації про обдарованих дітей серед усіх, хто працює з ними.

У низці країн ЄС протягом останніх десятиріч сформувалася ефективна система «селекції» талановитих і обдарованих громадян, вагому роль в якій відграють педагоги, що набули відповідних професійних компетентностей. Зокрема, в дитячих садках і школах як загальноосвітніх, так і спеціалізованих, працюють серед інших спеціально підготовлені фахівці, в коло посадових обов'язків яких входить ідентифікація дітей як обдарованих, їх психолого-педагогічний супровід, створення розвивального простору для особистісного зростання та самореалізації, забезпечення сприятливих умов для переходу дитячої обдарованості з потенціалу особистості в сталу характеристику. Таких педагогів готують у бакалаврських / магістерських / докторських студіях коледжів і університетів.

З одного боку, як позитив констатуємо [2; 3; 6], що у вітчизняній педагогіці вищої школи поступово формується напрям, пов'язаний з підготовкою фахівців психолого-педагогічного профілю до роботи з обдарованими дітьми (О.Антонова, О.Бажанюк, В.Демченко, Н.Довгань, Р.Семенова, Г.Тригубець, В.Ушмарова, Н.Федоров та ін.). Низка вчених розробляє різні напрями професійного становлення майбутніх вихователів до розвитку творчості, здібностей і обдарованості дошкільників (Г.Борин, Н.Голота, О.Грисюк Л.Руденко, Р.Савченко та ін.). З другого боку, такий напрям допоки не набув системного характеру. Одним із шляхів його употужнення є вивчення та впровадження західноєвропейського досвіду. Виділимо два основні напрями його імплементації у вітчизняну систему педагогічної освіти:

По-перше, організація різних форм перепідготовки та підвищення кваліфікації (педагогічних хабів, курсів, тренінгів, воркшопів, вебінарів, майстер-класів, семінарів тощо) для педагогів, які працюють з обдарованими дітьми в різних закладах освіти. Такі фахівці вже мають вищу освіту, але прагнуть удосконалити свою професійну компетентність з розвитку потенційно обдарованих дітей. Європейською радою з високих здібностей (ЕСНА) для вчителів були відкриті стаціонарні міжнародні курси, діяльність яких

поширюється на всю Європу, і зараз вони функціонують в низці країн (Австрії, Великобританії, Угорщині, Німеччині, Швейцарії та ін.). До прикладу, курси з підвищення професійної кваліфікації педагогів обдарованих дітей діють у Мюнхенському університеті, окрім навчання на яких, педагоги можуть брати участь у дослідженнях у сфері здібностей і обдарованості, які проводяться університетськими викладачами та науковцями [1].

Такі форми можна організовувати в Україні рамках вищої та післядипломної, формальної й неформальної освіти [4]. Відповідні органи управління освітою повинні створити для педагогів обдарованих дітей можливості проходження міжнародних курсів, стажувань у країнах, які мають успіхи в сфері розвитку обдарованості. На рівні держави варто було б ініціювати можливість відкриття в Україні стаціонарних міжнародних курсів, започаткованих ЄСНА.

По-друге, запровадження підготовки педагогів обдарованих дітей як окремої спеціальності чи додаткової спеціалізації. Наприклад, у деяких педагогічних інститутах Австрії реалізовується програма ЄСНА з отримання диплома «спеціаліста з освіти обдарованих». Така програма впроваджується в Швейцарії (Педагогічний університет Цюриха). Місцеві та шкільні органи управління цієї країни вводять посади спеціалістів з освіти обдарованих, які консультують учителів, батьків і самих учнів. Окрім цього, в більшості педагогічних ЗВО Австрії студентам також пропонуються курси щодо освіти обдарованих, які поки що є переважно дисциплінами за вибором. На відміну від цього, в педагогічних університетах Швейцарії предмети, пов'язані з підготовкою до роботи з обдарованими дітьми, є обов'язковими для всіх студентів [7].

У Болгарії головним центром підготовки вчителів до роботи з обдарованими учнями став Східно-Західний університет імені Неофіта Рильського (м.Благоевград). З 2002 року на педагогічному факультеті університету реалізується авторська модель навчання Д.Тодоріної, зокрема,

магістерська програма «Педагогіка обдарованих учнів» («Педагогіка за надарени деца») [9].

Відповідно до чинного законодавства України та автономії ЗВО в межах освітніх програм галузей знань 01 Освіта / Педагогіка, 05 Соціальні та поведінкові науки можна започаткувати підготовку майбутніх фахівців соціономічного профілю як координаторів / консультантів у роботі з обдарованими дітьми двома способами:

– ведення відповідної спеціалізації як «складової спеціальності, що визначається закладом вищої освіти та передбачає профільну спеціалізовану освітньо-професійну чи освітньо-наукову програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти» [4];

– упровадження нових перспективних професій, зокрема, «андрагога», «тьютора», «модератора», «фасилітатора» тощо [5].

Отже, реформуючи вітчизняну систему педагогічної освіти в умовах євроінтеграції, необхідно вивчати й адаптувати досвід зарубіжних країн щодо використання сучасних форм перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців, які вже працюють з обдарованими дітьми. З другого боку, нагальною потребою стає введення в заклади освіти спеціальної посади «педагог обдарованих дітей» та запровадження відповідної підготовки такого фахівця.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бочарова О.А. Система роботи з обдарованими учнями в Німеччині / О.А. Бочарова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах, –2013. –Вип. 31 (84). – С.458-464
2. Григорович О. Формування інноваційної культури педагога як стратегічна мета національної системи освіти / О.Григорович, О.Демченко, Н.Родюк // Рідна школа. – 2018. – №9–12 (1060). – С.32-39.
3. Демченко О.П. Підготовка майбутніх творчих педагогів обдарованих дітей у контексті євроінтеграції / О.П. Демченко // Молодий вчений. – 2019. – № 5.2 (69.2), травень. – С. 47-52.+

4. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ru.osvita.ua/legislation/law/2231//>.
5. Концепція розвитку педагогічної освіти : наказ МОН України від 16.07.2018 р. № 776 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/17105>.
6. Лимар Ю.М. Використання філософського діалогу у формуванні навичок демократичного спілкування майбутніх педагогів / Ю.М.Лимар, О.П.Демченко, І.С.Турчина // Інноваційна педагогіка. – 2019. – Випуск 16. – Т. 1. – С. 110-115.
7. Monks F. J. Gifted Education in 21 European Countries : Inventory and Perspective / F. J. Monks, R. Pfluger. – Nijmegen : Radboud University Nijmegen, 2005. – 172 p.
8. Recommendation 1248 (1994) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/workingdocs/doc95/edoc7326.htm>.
9. Todorina D. Технологичен модел за подготовка на бъдещите учители за работа с надарени деца / D . Todorina. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pedagogy.swu.bg/wp-content/uploads/2012/04>.